

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Студента 4 курсу, 18 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
освітньої програми «Публічне
управління та адміністрування»

Гречаник
Рустам Юрійович

(підпис студента)

Науковий керівник
к.е.н., доцент

Лазебна
Ірина Василівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
к.держ.упр.

Динник
Ірина Петрівна

(підпис гаранта)

Київ 2023

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології
Кафедра публічного управління та адміністрування
Освітній ступінь: бакалавр
Спеціальність: публічне управління та адміністрування
Освітня програма: публічне управління та адміністрування

Затверджую
Зав. кафедри _____

«30» грудня 2022 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу студентіві

Гречаника Рустама Юрійовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи: «Публічне управління охороною культурної спадщини»

Затверджена наказом ректора від «26» грудня 2022 р. № 3711

2. Строк здачі студентом закінченої роботи: 12.05.2023

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи:

Мета роботи: дослідити теоретичні та практичні аспекти охороною культурної спадщини в Україні, а також напрямки оптимізації публічного управління охорони культурної спадщини.

Об'єкт дослідження: процес реалізації публічного управління охороною культурної спадщини.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи публічного управління охороною культурної спадщини.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом):
ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

1.1. Аналіз сучасного стану системи охорони культурної спадщини

1.2. Визначення основних функцій публічного управління охорони культурної спадщини

РОЗДІЛ 2. НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

2.1 Основні проблеми в публічному управлінні охорони культурної спадщини

2.2 Напрями вдосконалення публічного управління охороною культурної спадщини

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Календарний план виконання роботи

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 24.11.2022	24.11.2022
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 30.12.2022	30.12.2022
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.03.2023	20.03.2023
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.04.2023	20.04.2023
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 10.05.2023	10.05.2023
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 10.05.2023	10.05.2023
7	Зовнішнє рецензування випускної кваліфікаційної роботи	До 12.05.2023	12.05.2023
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	12-05. 17.2023	12-05. 17.2023
9	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 22.05.2023	До 22.05.2023
10	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «30» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи

Лазебна І.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Динник І.П.

9. Завдання прийняв до виконання студент Гречаник Р. Ю.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи:

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему. Культурна спадщина відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності та розвитку культурного туризму. При цьому, збереження та належне використання культурної спадщини потребує комплексного підходу та координації дій між різними суб'єктами.

Публічне управління в цьому процесі відіграє ключову роль, оскільки воно спрямоване на реалізацію державної політики з охорони та розвитку культурної спадщини.

В роботі проведено аналіз сучасного стану системи охорони культурної спадщини. Визначено основні функції публічного управління охорони культурної спадщини. Класифіковано проблеми в публічному управлінні охорони культурної спадщини. А також запропоновано напрями вдосконалення публічного управління охороною культурної спадщини.

В роботі також були допущені недоліки: недотримані вимоги щодо написання; зробити акцент на публічне управління, а не на управління; відсутні статистичні дані щодо об'єктів культурної спадщини; відсутні рисунки, таблиці; додати посилання на літературу; література застаріла і оформлення літератури не по вимогам; вступ і висновки прописати відповідно до форми; правильно підписати рисунки і таблиці і зробити посилання на джерела. Після повернення на доопрацювання студентом було усунуто основні недоліки по роботі.

В цілому робота відповідає вимогам і може бути допущена до захисту на здобуття освітнього ступеня бакалавр зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Динник Ірина Петрівна _____
(підпис, дата)

Висновок про випускну кваліфікаційну роботу:

Випускна кваліфікаційна робота студента Гречаник Р. Ю.
(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми: Динник І.П. _____
(підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Н.Л. _____
(підпис)

«12» травня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	8
1.1. Аналіз сучасного стану системи охорони культурної спадщини України	8
1.2. Визначення основних функцій публічного управління охорони культурної спадщини	12
РОЗДІЛ 2. НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	17
2.1. Основні проблеми в публічному управлінні охорони культурної спадщини	17
2.2. Напрями вдосконалення публічного управління охороною культурної спадщини.	21
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29

ВСТУП

Культурна спадщина відіграє важливу роль у формуванні національної ідентичності та розвитку культурного туризму. При цьому, збереження та належне використання культурної спадщини потребує комплексного підходу та координації дій між різними суб'єктами.

Публічне управління в цьому процесі відіграє ключову роль, оскільки воно спрямоване на реалізацію державної політики з охорони та розвитку культурної спадщини.

Актуальність теми. Культурна спадщина України є однією з найбагатших та найрізноманітніших в світі. Україна має значний потенціал у туристичному та культурному сегментах економіки, який може забезпечити значний прибуток для держави. Однак, недостатньої уваги до проблем охорони культурної спадщини може призвести до непоправної втрати цінних об'єктів культурної спадщини України. Культурна спадщина є важливою складовою ідентичності нації, а її збереження є відповідальністю держави. Проте, збереження та охорона культурної спадщини потребують відповідального підходу та ефективного управління.

Сьогодні багато країн, в тому числі і Україна, стикаються з проблемами у цій сфері, такими як недостатні фінансування, відсутність ефективної координації між державними та громадськими організаціями, неефективність законодавства та інше. Тому, вивчення питань публічного управління охороною культурної спадщини є важливим для вдосконалення механізмів управління та збереження культурної спадщини, що є вагомим фактором розвитку країни в цілому.

Метою випускної кваліфікаційної роботи на тему є дослідити теоретичні та практичні аспекти охороною культурної спадщини в Україні, а також напрямки оптимізації публічного управління охорони культурної спадщини

Для реалізації мети було поставлено наступні завдання:

- проаналізувати сучасний стан системи охорони культурної спадщини;

- визначити основні функції публічного управління охорони культурної спадщини;
- класифікувати проблеми в публічному управлінні охорони культурної спадщини;
- запропонувати напрямки вдосконалення публічного управління охороною культурної спадщини.

Об'єктом дослідження є процес реалізації публічного управління охороною культурної спадщини.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи публічного управління охороною культурної спадщини.

Методи дослідження. Для вирішення завдань такі методи як, аналіз законодавства та документів з питань охорони культурної спадщини, проведення огляду інституцій, які займаються охороною культурної спадщини, вивчення досвіду інших країн щодо публічного управління охороною культурної спадщини. Також були використані методи статистичного аналізу та моделювання процесів управління, методи аналізу нормативно-правових документів, порівняльний аналіз зарубіжного досвіду управління культурною спадщиною, вивчення статистичних даних та публікацій вітчизняних та зарубіжних джерел. Аналіз статистичних даних про кількість об'єктів культурної спадщини в Україні, їхній стан та рівень охорони. Аналіз інтернет-ресурсів та засобів масової інформації з питань охорони культурної спадщини та її публічного управління. Експертне оцінювання рівня ефективності діяльності органів влади та інших зацікавлених сторін у сфері охорони культурної спадщини в Україні.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновку та пропозицій, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 30 сторінок, з них 28 сторінок основного тексту. Робота включає 4 таблиці, 4 рисунки. Список використаних джерел налічує 30 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ОСНОВНІ АСПЕКТИ І МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

1.1. Аналіз сучасного стану системи охорони культурної спадщини в Україні.

Об'єкти культурної спадщини – це різноманітні пам'ятки минулих епох, що представляють особливу культурну цінність для сучасного і майбутніх поколінь [1].

Даний статус означає, що об'єкт з боку держави підлягає особливому захисту, спрямованому на збереження автентичності.

Об'єктами культурної спадщини можуть вважатися історичні пам'ятки різного походження:

- місця і території;
- споруди, комплекси споруд і архітектурних ансамблів;
- частини споруд;
- предмети;
- водні об'єкти;
- природні, антропогенні та комбіновані утворення;
- культурні явища і традиції.

Окремо використовується розподіл за транспортабельністю.

Нерухомий об'єкт культурної спадщини - це об'єкт, який неможливо перенести в інше місце без втрати його археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, архітектурної, художньої, наукової чи художньої цінності та збереження автентичності [2].

Рухомі предмети, пов'язані з нерухомими об'єктами культурної спадщини, - елементи, групи елементів об'єкта культурної спадщини, що можуть бути відокремлені від нього, але складають з ним єдину цілісність, і відокремлення яких призведе до втрати археологічної, естетичної, етнологічної, історичної, архітектурної, мистецької, наукової або культурної цінності об'єкта [3].

Об'єкти також можна класифікувати відповідно до особливої цінності культурних аспектів, які вони представляють:

- археологічному;
- історичному;
- палеонтологічному;
- етнологічному;
- естетичному;
- архітектурному;
- художньому;
- науковому;
- з точки зору мистецтва.

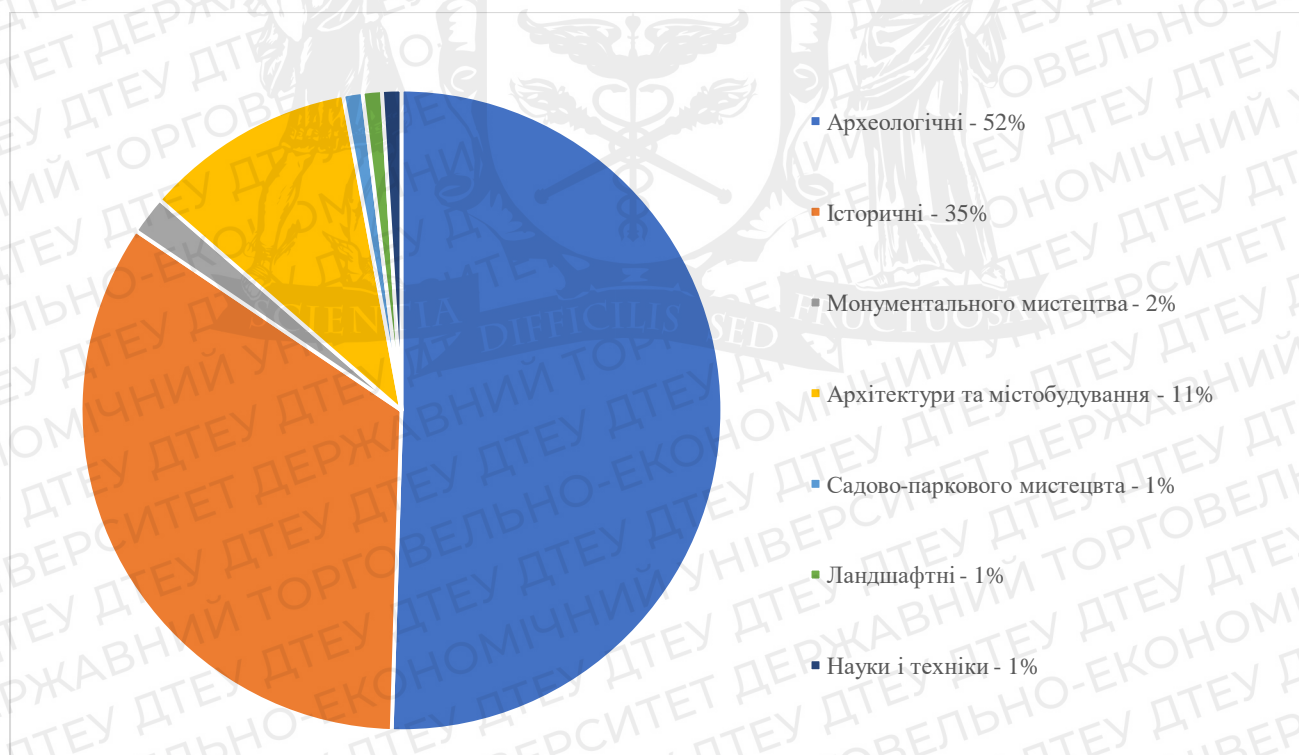

Рис. 1.1. Класифікація об'єктів культурної спадщини за видами станом на 2022 рік

Джерело: розроблено автором на основі [26]

Археологія – залишки людської діяльності (нерухома культурна спадщина: городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянки,

укріплення, казарми, заводи, культові місця та будівлі, їх залишки або руїни, мегаліти, печери, наскельні зображення, території історико-культурні шари, поля битв стародавніх битв і пов'язані з ними рухомі об'єкти), вони містяться на поверхні і під водою і є невідтворюваним джерелом інформації про походження і розвиток цивілізацій [4].

Історичні - будинки, споруди, їх комплекси (ансамблі), окремі цвинтарі та кладовища, місця масового поховання загиблих та загиблих (померлих) військовослужбовців (у тому числі іноземців), які загинули на війні, внаслідок депортації та політичних репресій на території України, місця бойових дій, місця загибелі військових кораблів, морських і річкових катерів, у тому числі уламки військової техніки, зброї, боєприпасів тощо, визначні місця, пов'язані з важливими історичними подіями, з життям та діяльністю відомих осіб, культурою та побутом народів.

Об'єкти монументального мистецтва – твори образотворчого мистецтва: самостійні і пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками чи утвореними ними комплексами (ансамблі).

Об'єкти архітектури – окремі будівлі, архітектурні споруди, що збереглися повністю або частково в автентичному стані, що характеризуються певною культурою, епохою, певним стилем, традицією, технікою будівництва або твір відомого автора.

Об'єкти містобудування – центри історично сформованих поселень, вулиці, квартали, площі, комплекси (групи), що зберігають планувальну та об'ємно-просторову структуру, а також історична забудова, у тому числі вписана в ландшафт, старовинні плани та пам'ятки забудови, окремі специфічні об'єкти. носії містобудівної ідеї.

Об'єкти садово-паркового мистецтва – інтеграція паркової забудови з природними або рукотворними ландшафтами;

Ландшафтні – природні території, що мають історичну цінність.

Об'єкти науки і техніки – унікальні галузеві, виробничі, науково-виробничі, машинобудівні, інженерно-транспортні, гірничодобувні об'єкти, які

визначають рівень науково-технічного розвитку певної епохи, певних наукових напрямів чи галузей промисловості.

На території України знаходиться майже 170 тисяч пам'яток, 65 історико-культурних заповідників, 8 культурних об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО.

Найвідоміші з них це: Софійський собор, Києво-Печерська лавра, Церква Спаса на Берестові, Високий замок і Підзамче, Середмістя, Ансамбль собору святого Юра, Стародавнє місто Херсонес Таврійський і його хора, Церква Різдва Пресвятої Богородиці, Церква Святого Духа та інші.

Але загальна кількість пам'яток змінюється з року в рік, оскільки постійно триває процес виявлення об'єктів культурної спадщини. Динаміку цих змін можна розглянути на прикладі міста Києва (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Динаміка основних показників пам'яткоохоронної діяльності у м. Києві

Показники	роки		
	2019	2020	2021
Кількість пам'яток, од.:	2324	2365	2415
Історії, од.	1201	1215	1230
Архітектури та містобудування, од.	1335	1172	1207
Археології, од.	62	62	62
Ландшафтних, садово-паркового мистецтва, од.	26	26	26
Кількість щойно виявлених об'єктів культурної спадщини, од.	1228	1199	1174
Кількість об'єктів культурної спадщини, що перебувають у оперативному управлінні та потребують реставрації, од.	12	12	12

Джерело: розроблено автором на основі [23]

Станом на 01 січня 2021 року на державному обліку перебувало 3564 пам'ятки, 3 них – національного значення – 344, місцевого значення – 2021, щойно виявлених об'єкти культурної спадщини – 1199 [5].

У 2022-2024 роках Київ планує розробити облікову документацію на майже 600 об'єктів для надання їм статусу пам'ятки.

Зокрема, міською цільовою програмою «Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2022-2024 роки» передбачено розроблення облікової документації на всі об'єкти культурної спадщини, що наявні та виявлені на даний час.

Документацію на близько 300 об'єктів протягом 3 років заплановано здійснити науковими фахівцями КНМЦ за бюджетні кошти. Облікову документацію на близько 270 об'єктів мають розробити із залученням організацій та установ відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі». Кінцевим результатом є занесення цих об'єктів до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Важливо, що із занесенням об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та набуттям ними статусу пам'ятки забезпечується захист та створюються певні умови для збереження історико-культурного середовища Києва у всій різноманітності його видової належності: історії, археології, ландшафту, науки і техніки, архітектури та містобудування, монументального мистецтва та їх презентації, як невід'ємної частини культурного надбання міста.

1.2. Визначення основних функцій публічного управління охорони культурної спадщини.

Національна культурна спадщина та її складові – пам'ятки історії та культури відіграють важливу роль у розбудові, духовному відродженні та історичній пам'яті незалежної Української держави.

Становлення України як незалежної держави покладає на неї особливу відповідальність за долю історичних та культурних реліквій, що знаходяться на її території.

Охорона культурної спадщини – системи правових, організаційних,

фінансових, матеріально-технічних, містобудівних, інформаційних та інших облікових заходів (обстеження, наукові дослідження, класифікація, державна реєстрація), запобігання вандалізму чи пошкодженню, забезпечення охорони, збереження, утримання, відповідності культурних об'єктів, використання, реставрація, ремонт, трансформація та музеєфікація об'єктів спадщини [6].

Предмет охорони об'єкта культурної спадщини - характерна властивість об'єкта культурної спадщини, що становить його історико-культурну цінність, на підставі якої цей об'єкт визнається пам'яткою.

Зони охорони пам'ятки, історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території (далі - зони охорони) - природоохоронні території, зони регулювання забудови, зони охоронюваного ландшафту, зони охорони археологічного культурного шару, встановлені навколо пам'яток археології, історико-культурні охоронні зони, в яких застосовується режим спеціального використання [7].

Публічне управління охороною культурної спадщини здійснюють центральні органи виконавчої влади, обласні та районні державні адміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських рад [8].

Також органи охорони культурної спадщини можуть, за їхньою згодою, залучати фахівців і громадян, які мають досвід у сфері охорони культурної спадщини, в якості омбудсменів для здійснення контролю за станом збереження і використання заповідника, його території та охоронних зон, охоронюваних археологічних територій та історичних ареалів населених місць.

Основними завданнями публічного управління охорони культурної спадщини є наступні.

Координація діяльності містобудівних організацій, у тому числі фізичних та юридичних осіб, які виконують роботи та надають послуги у сфері містобудування та архітектури, з урахуванням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, культурної спадщини та пам'яток [9].

Регулювання правових, організаційних, соціальних та економічних

відносин у сфері охорони культурної спадщини з метою збереження культурної спадщини та її використання у суспільному житті, а також збереження традиційного характеру середовища міст, сіл і селищ [10].

Організація та координація виявлення, ідентифікації, обліку та інвентаризації культурної спадщини.

Охорона та належне використання культурної спадщини, історичних місць і традиційних історичних середовищ, а також контроль за роботами, що проводяться в зонах культурної спадщини.

Розробка концепцій, рекомендацій та програм управління культурною спадщиною.

Розглянемо виконання основних функцій публічного управління охорони культурної спадщини на прикладі міста Києва.

Координацією виконання програми здійснює заступник голови Київської міської державної адміністрації згідно з розподілом обов'язків, якій координує дії виконавців програми публічного управління охорони культурної спадщини та контролює її виконання, визначає порядок взаємного інформування, звітування тощо.

Програма реалізується шляхом виконання завдань і заходів співвиконавцями – структурними підрозділами виконавчих органів Київської міської ради, міськими та обласними органами охорони культурної спадщини, іншими зацікавленими організаціями та підприємствами міста.

Безпосереднє управління реалізацією завдань і заходів, а також цільовим та ефективним використанням коштів здійснює Департамент охорони культурної спадщини, виконавчий орган Київської міської ради.

Департамент здійснює моніторинг виконання програми, готує звіти та аналітичну інформацію.

Також департамент щорічно оцінює результати виконання завдань і заходів та, за необхідності, формулює рекомендації щодо доцільності продовження певної діяльності, включаючи додаткові заходи і завдання, уточнення показників, обсягів і джерел фінансування, переліку виконавців і

термінів виконання.

Показники результативності виконання програми публічного управління охорони культурної спадщини наведені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Цільові індикатори результативності публічного управління охорони культурної спадщини в м. Києві

№	Індикатор	Одиниця виміру	2019	2020	2021
1.	Кількість об'єктів культурної спадщини, що потребують капітальних ремонтно-реставраційних робіт	од.	290	250	230
2	Кількість розроблених програм із залученням грантів, благодійних коштів та інвестицій	од.	1	1	1
3	Частка об'єктів культурної спадщини міста Києва, для яких розроблено необхідну облікову документацію	%	55	70	85
4	Кількість пам'яток культурної спадщини, на які були розроблені паспорти нового зразка	од.	10	10	10
5	Створення публічного міського електронного каталогу пам'яток історії, мистецтва, архітектури та археології	так/ні	так	так	так
6	Частка об'єктів культурної спадщини, що внесена до публічного міського електронного каталогу пам'яток історії, мистецтв, архітектури та археології	%	80	100	100
7	Кількість виявлених нових об'єктів для занесення до переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини	од.	3	3	3
8	Кількість унікальних відвідувачів інтернет-порталу “Культурна спадщина міста Києва”	тис. відвідувачів	90	125	150

Джерело: розроблено автором на основі [22-23]

Важливу роль в публічному управлінні культурною спадщиною відіграє Міністерство культури та інформаційної політики України.

Міністерство культури та інформаційної політики є відомством уряду, відповідальним за розвиток і збереження культурної сфери, просування культурного спадку та інформаційної політики в Україні.

Міністерство культури визначає стратегічні цілі та завдання у галузі культурної спадщини. Воно розробляє та реалізовує програми, законодавство та нормативні акти, що стосуються збереження, охорони, реставрації та розвитку культурної спадщини.

Також це відомство здійснює контроль за станом об'єктів культурної спадщини та сприяє їх охороні. Воно розробляє та впроваджує заходи щодо збереження та реставрації пам'яток, контролює додержання норм та стандартів у галузі культурної спадщини.

Міністерство виділяє фінансові ресурси на реалізацію проектів з охорони та розвитку культурної спадщини.

Воно взаємодіє з регіональними та місцевими органами влади, громадськими організаціями та меценатами для залучення додаткових коштів.

Міністерство співпрацює з міжнародними організаціями та партнерами для обміну досвідом, отримання фінансової підтримки та реалізації спільних проектів з охорони культурної спадщини.

Міністерство забезпечує популяризацію культурної спадщини через організацію виставок, фестивалів, конференцій, видання каталогів та інформаційних матеріалів. Воно також сприяє освіті та підвищенню свідомості громадян щодо цінності культурної спадщини.

РОЗДІЛ 2

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

2.1. Основні проблеми в публічному управлінні охорони культурної спадщини.

Україна володіє великою кількістю різночасових пам'яток нерухомої культурної спадщини, які репрезентують її багатонаціональну культуру.

Однак, несанкціоноване будівництво через інвестиційну привабливість історичних центрів призвело до погіршення стану культурної спадщини, навмисного знесення та руйнування, зведення нових будівель та ігнорування або порушення вимог щодо обмежень забудови в історичних ареалах та зонах охорони пам'яток. Як наслідок, погіршується якість життя, одним з індикаторів якої є наявність культурної спадщини [11].

Наразі в Україні відсутнє ефективне публічне управління охорони історико-культурними ресурсами. Відсутні накази та інструкції щодо правильної ідентифікації та реєстрації об'єктів культурної спадщини та охорони пам'яток. Навіть коли такі накази та інструкції видаються, вони часто не виконуються або ігноруються.

Поширеними є випадки передачі земельних ділянок, на яких розташовані пам'ятки та археологічні об'єкти, у приватну власність. Санкції за порушення Закону "Про охорону пам'яток археології" не застосовуються. Культурна спадщина не є безпечною, оскільки не зареєстрована в Державному реєстрі нерухомих пам'яток України [12].

Органи охорони пам'яток не виконують покладених на них функцій і фактично відіграють незамінну роль, оскільки в багатьох випадках вони безпосередньо причетні до систематичних порушень законодавства, або через свою пасивність у нереагуванні на такі порушення, або через видачу незаконних дозволів та рішень з порушенням існуючих норм, або через безпідставне вилучення пам'яток з Державного реєстру нерухомих пам'яток

України [13].

Значної шкоди завдають некваліфіковані реставрації та ремонти пам'яток, що проводяться не ліцензованими на ці роботи структурами.

Більшість процедур, регламентів і стандартів для реалізації основного завдання – охорони та використання культурної спадщини – не визначені та не розроблені. Цінність культурної спадщини, пріоритети її збереження та особливості використання ще не стали ключовими питаннями в управлінні будівельним сектором [14].

Україна нагально потребує чіткої визначеності у цілях розбудови незалежної держави, серед яких – стратегічна пріоритетність збереження культурної спадщини на всіх етапах містобудівних процесів.

Низька кількість зареєстрованих нерухомих пам'яток вказує на значні інституційні недоліки. Основні причин такої ситуації зображені на рисунку 2.1.

Рис. 2.1 Основні недоліки внесення пам'яток до Державного реєстру

Джерело: розроблено автором на основі [7, 12]

Великі інвестиційні проекти і загалом будівництво на сьогодні розглядаються в усьому світі як основна загроза культурній спадщині, тому доцільним є покладання функцій контролю, нагляду, притягнення до відповідальності та обов'язків зі збереження культурної спадщини не лише на спеціально уповноважені органи, а й на ширше коло суб'єктів, серед яких юридичні та фізичні особи, пов'язані з будівництвом [15].

Реалізація цієї ідеї має наслідком закріплення низки норм щодо збереження та охорони спадщини в актах земельного, містобудівного, екологічного, природоресурсного та іншого законодавства.

Врегулювання відповідної діяльності здійснюється не лише важелями публічного права, а й приватноправовими засобами, а отже потрібним є не лише вирішення збереження культурної спадщини як певної управлінської сфери, а й визначення культурної спадщини та різноманітних її складових як специфічного об'єкта цивільних прав, володіння, користування і розпорядження яким здійснюється із дотриманням певних правил [16].

Роль містобудівного законодавства у цьому аспекті важко переоцінити, про що свідчить іноземний та український досвід.

Серед головних проблем нашого сьогодення – низька культура представників підприємницьких структур-забудовників та місцевих органів влади, відсутність системної популяризації суспільного значення та цінності історичного середовища в цілому та пам'яток і об'єктів культурної спадщини.

На жаль, достатньо типовим явищем є прагнення максимальних прибутків від будівництва прибуткових об'єктів в історичних центрах населених пунктів, з нанесенням непоправної шкоди збереженню цілісного історико-культурного середовища [17].

Нерідко з цією метою санкціонувалися знесення нерухомих пам'яток, що перебували під охороною держави [18]. Доволі численними є випадки, коли орендарі змінюють призначення отриманих у користування пам'яток без відповідного дозволу.

У даний час в Україні, попри наявність низки нормативно-правових актів щодо охорони культурної спадщини, відбувається суцільна цілеспрямована руйнація пам'яток архітектури та містобудування у вигляді фізичної зношеності пам'яток, стихійної урбанізації, хаотичного нового будівництва в історичному середовищі, згубних реставрацій, що призводять до втрати автентичності пам'яток, масового втручання в реставраційну галузь непрофесіоналів, вандалізму й інших агресивних дій.

Ситуація щодо збереження нерухомої культурної спадщини України є вкрай критичною [19]. Відсутність розуміння цінності культурної спадщини у осіб, що в той чи інший спосіб приймають рішення щодо розгортання інвестиційних проектів на історичних територіях призводить до знищення традиційного характеру середовища, його своєрідності та особливостей архітектурно-містобудівної композиції, що формувалися попередніми поколіннями будівничих [20]. Системні містобудівні порушення зазначені на малюнку 2.2.

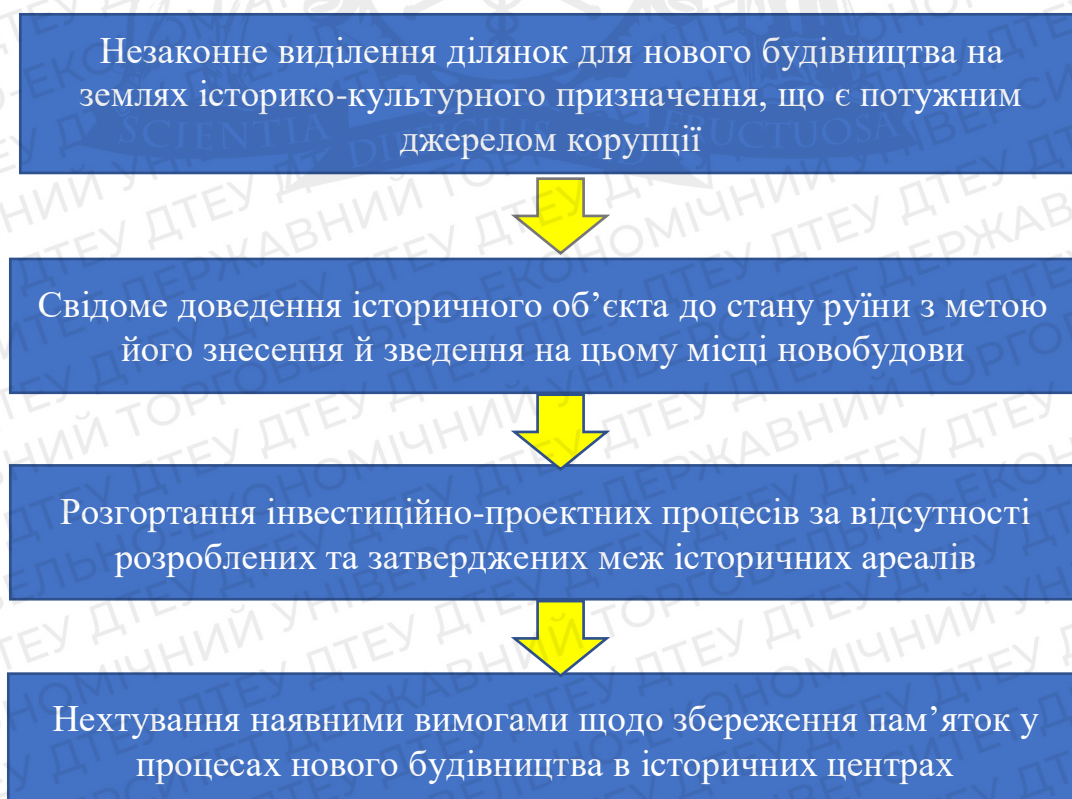

Рис. 2.2 Системні містобудівні порушення

Джерело: розроблено автором на основі [12, 22-23]

Також великою проблемою є відсутність взаємодії між всіма суб'єктами (органами охорони культурної спадщини, органами архітектури та містобудування, органами земельних відносин і землекористування, громадськими інституціями) [21].

Втрата пам'яток є також наслідком слабких правових можливостей суспільства у відстоюванні прав на збереження спадщини, недостатнього розуміння, яку роль відіграють пам'ятки в сучасному житті, навіщо їх потрібно зберігати.

На державному та регіональному рівні не забезпечено належної організації системної наукової діяльності практичного збереження культурної спадщини шляхом реставрації, консервації, реабілітації, музеєфікації [22].

Відсутні атестація та сертифікація, реєстрування фахівців консерваторів, реставраторів у науково-проектній сфері, експертів з нерухомої культурної спадщини, оцінювачів об'єктів нерухомої культурної спадщини.

2.2. Напрямки вдосконалення публічного управління охороною культурної спадщини.

Збереження культурної спадщини є питанням національної безпеки України. Подальше існування, самозбереження і розвиток України залежать від здійснення цілеспрямованої стратегії вдосконалення публічного управління охороною культурної спадщини [23].

Важливим стратегічним завданням є створення єдиного публічного Державного реєстру об'єктів культурної спадщини – електронної системи розподіленої бази даних, яка об'єднає всі існуючі переліки об'єктів спадщини із автоматичною взаємодією з галузевими електронними реєстрами, кадастрами тощо, які стосуються правочинів, пов'язаних з правом власності, будівництва, бюджетного фінансуванням та фіскальними процедурами.

Потребують удосконалення механізми та процедури внесення об'єктів культурної спадщини до Реєстру з відповідальністю органів та посадових осіб

за невжиття відповідних заходів чи зволікання [24].

Необхідна розробка заходів щодо прискорення вирішення питань паспортизації та грошової оцінки нерухомих пам'яток та забезпечення системного бюджетного фінансування на комплексні дослідження та недержавних коштів [25].

Нагальним є створення єдиного органу зі збереження культурної спадщини з підпорядкованою йому системою місцевих органів з відповідними повноваженнями, фінансуванням та закріпленням на законодавчому рівні.

У структурі спеціалізованого центрального органу, який мав би опікуватися культурною спадщиною, необхідно створити незалежну від інших відомств інспекцію з охорони культурної спадщини, систему ліцензування та експертизи виконання робіт на пам'ятках.

У зв'язку з гострою нестачею кваліфікованих спеціалістів на місцях потрібно розробити систему моніторингу пам'яток з метою фахової оцінки стану пам'яток, оперативного виявлення причин та загроз руйнування, своєчасного реагування та ефективного управління із забезпеченням належного фінансування [26].

Варто запровадити жорсткішу систему відповідальності за незаконні будівельні роботи на об'єктах культурної спадщини та в зонах охорони пам'яток, за завдання шкоди об'єктам культурної спадщини при виконанні будівельних робіт, а також цю систему доповнити обов'язком забудовника демонтувати самочинний об'єкт власним коштом.

Адже наразі застосування виключно штрафних санкцій фактично дозволяє «узаконити» будь-які руйнівні роботи.

Потрібно також передбачити дієві механізми відповідальності за нездійснення фінансування інвестором-збудовником археологічних досліджень на місці будівництва [27].

Зокрема, одним із таких механізмів має бути можливість анулювання дозволу на виконання підготовчих та будівельних робіт.

Окрім того, є потреба у змінах до законодавства, які забезпечать

застосування відповідних правових, адміністративних і фінансових заходів щодо виявлення, реєстрації пам'яток, здійснення експертизи, музеєфікації, обліку, контролю за переміщенням та популяризацією об'єктів культурної спадщини.

Також сприяння створенню й розвитку національних або регіональних центрів підготовки фахівців зі збереження, реставрації і популяризації об'єктів культурної спадщини [28].

Сприяння створенню та розвитку науково-технічної бази та заохочення до здійснення наукових досліджень.

Запровадження ефективних механізмів громадського контролю у сфері збереження культурної спадщини та обов'язкових громадських слухань щодо проектів будівництва в історичних ареалах населених місць.

Окремого запровадження потребує положення щодо обов'язковості публічних експертних та громадських розглядів, слухань проектів містобудівної документації, проектів будівель, що передбачаються у межах історичних ареалів і зонах охорони пам'яток архітектури та містобудування, а також, тих, що виконуються бюджетними коштами.

Важливим механізмом координації, взаємодії та контролю є впровадження Єдиного державного реєстру спеціалістів, установ та організацій, що виконують науково-дослідні, науково-проектні, експертні та виробничі роботи на об'єктах нерухомої культурної спадщини.

Діяльність зі збереження культурної спадщини, яка нерозривно пов'язана з політикою економічного і соціально-економічного й просторового розвитку українських міст, має ґрунтуватися на ефективній моделі державно-приватного партнерства, у співпраці всіх стейкхолдерів з максимальним застосуванням юридичних норм прямої дії з метою протидії корупційним ризикам [29].

На державному рівні необхідне опрацювання системи заходів, реалізація яких дозволить зробити збереження об'єктів спадщини вигідною справою для власників, орендарів та інвесторів (особливий податковий режим, бюджетні субсидії для компенсації частини витрат на реставрацію об'єктів тощо).

Обов'язковою складовою публічного управління в галузі будівництва має стати розробка та впровадження Національних норм та правил у сфері охорони та збереження культурного надбання (НПОЗКН), а серед них норми та правила з виконання: історико-містобудівної документації, передпроектних досліджень та вишукувань на об'єктах нерухомого культурного надбання, науково-проектна документація, технології збереження, виконання робіт на об'єктах нерухомої культурної спадщини та її утримання й експлуатація.

Найкращі нормативно-правові акти та будь-яке економічне стимулювання не будуть результативними без активного впровадження різноманітних просвітницьких заходів з відновлення культурної та історичної пам'яті суспільства, підвищення громадської обізнаності, поширення суспільної зацікавленості стосовно збереження культурної спадщини.

Збереження означає продовження фізичного існування культурної спадщини в історичному середовищі з одночасним широким публічним роз'ясненням сконцентрованої в ній мистецької та культурної інформації, без порушення її автентичності та значущості.

Просвітництво та пробудження інтересу до збереження культурної спадщини має починатися зі школи, продовжуватися в університеті та після шкільного та університетського циклів.

Навчальні заклади відіграють важливу роль у формуванні культурної свідомості та візуального досвіду, що збільшує спроможність розуміти елементи спадщини та забезпечують навчання, якого потребують майбутні спеціалісти.

Відповідно до положень «Хартії про інтерпретацію та презентацію визначних місць культурної спадщини» кожен захід збереження культурної спадщини є комунікаційним актом [30].

Налагодження суспільної комунікації (а саме: поширення, популяризація, презентація та інтерпретація) вимагає розгортання низки напрямів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Напрями налагодження суспільної комунікації

№	Напрями
1.	Введення проблематики культурної спадщини у зміст професійної освіти архітекторів, урбаністів, дизайнерів.
2.	Підготовка фахівців з питань публічного поширення інформації щодо цінності культурної спадщини, інтерпретації та презентації культурної спадщини.
3.	Розгортання просвітницьких заходів з метою підвищення рівня обізнаності громадян стосовно значення культурної спадщини у суспільному житті засобами соціального пропагування.
4.	Налагодження співпраці між різними навчальними закладами та іншими інституціями України, у тому числі й на міжнародному рівні, щодо дієвих підходів до просвітництва та навчання (навчальні програми, спеціалізовані курси, стажування тощо).
5.	Посилення просвітницького напрямку покращенням туристичної привабливості, включенням об'єктів культурної спадщини України до національних та міжнародних туристичних маршрутів.

Джерело: розроблено автором на основі [20, 27-28]

Запровадження дієвого громадського контролю у сфері збереження нерухомої культурної спадщини.

Суттєву роль мають відігравати інститути громадянського суспільства, у тому числі шляхом здійснення громадського контролю за діяльністю органів публічної влади у цій сфері.

Активна діяльність інститутів громадянського суспільства сприятиме зміцненню гарантій додержання законності, забезпеченню адекватності системи збереження культурної спадщини загрозам національним інтересам та економічним можливостям міста і держави.

Здійснення контролю на основі принципів:

- верховенства права, неухильного додержання вимог законодавства, яким регулюється діяльність суб'єктів збереження нерухомої культурної спадщини;
- прозорості видатків на збереження нерухомої культурної спадщини;
- ефективності державного контролю за використанням фінансових і матеріальних ресурсів у сфері збереження культурної спадщини;

- відкритості інформації про діяльність суб'єктів забезпечення збереження культурної спадщини;
- відповідальності посадових осіб за своєчасність, повноту і достовірність інформації, що надається, та за належне реагування на звернення громадян, громадських організацій, повідомлення у засобах масової інформації.

Суттєву роль мають відігравати інститути громадянського суспільства, у тому числі шляхом здійснення громадського контролю за діяльністю органів публічної влади у цій сфері.

Також необхідно забезпечити виконання наступних механізмів громадського контролю (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Механізми громадського контролю для вдосконалення публічного управління охороною культурної спадщини

№	Механізми
1.	Своєчасного і достовірного інформування суспільства у відкритому доступі відносно процедур органів публічної влади щодо розгляду та погодження документації стосовно земельних робіт, містобудівних перетворень в історичних населених місцях;
2.	Проведення громадської експертизи проектів нормативно-правових актів, концепцій і програм з питань збереження нерухокої культурної спадщини та врахування її висновків, рекомендацій органами публічної влади.
3.	Забезпечення обов'язковості врахування пропозицій громадськості в рамках громадських слухань та обговорень.
4.	Створення незалежних експертних рад із залученням фахівців, які діють на громадських засадах курси, стажування тощо).

Джерело: розроблено автором на основі [23-26]

Громадський контроль сприятиме перевірці дотримання норм, правил та стандартів охорони культурної спадщини. Громадські організації можуть відстежувати та контролювати роботу владних структур, включаючи органи культури та пам'яткознавства, вимагати дотримання встановлених процедур збереження та виконання реставраційних робіт.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У випускній кваліфікаційній роботі було досліджено сучасний стан та перспективи розвитку публічного управління охороною культурної спадщини в Україні.

1. Проаналізований сучасний стан системи охорони культурної спадщини дав змогу зробити висновок про те, що із занесенням об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України та набуттям ними статусу пам'ятки забезпечується захист та створюються певні умови для збереження історико-культурного середовища Києва у всій різноманітності його видової належності: історії, археології, ландшафту, науки і техніки, архітектури та містобудування, монументального мистецтва та їх презентації, як невід'ємної частини культурного надбання міста.

2. Визначення основних функцій публічного управління охорони культурної спадщини виокремило такі складові, як: координація діяльності містобудівних організацій (у тому числі фізичних та юридичних осіб, які виконують роботи та надають послуги у сфері містобудування та архітектури, з урахуванням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, культурної спадщини та пам'яток); регулювання правових, організаційних, соціальних та економічних відносин у сфері охорони культурної спадщини з метою збереження культурної спадщини та її використання у суспільному житті, а також збереження традиційного характеру середовища міст, сіл і селищ; організація та координація виявлення, ідентифікації, обліку та інвентаризації культурної спадщини; охорона та належне використання культурної спадщини, історичних місць і традиційних історичних середовищ, а також контроль за роботами, що проводяться в зонах культурної спадщини; розробка концепцій, рекомендацій та програм управління культурною спадщиною.

3. Класифікація проблем у публічному управлінні у сфері охорони культурної спадщини показало те, що основними проблемними питаннями на державному та регіональному рівні є: не забезпечено належної організації

системної наукової діяльності практичного збереження культурної спадщини шляхом реставрації, консервації, реабілітації, музеєфікації; відсутніми є атестація та сертифікація, реєстрування фахівців консерваторів, реставраторів у науково-проектній сфері, експертів з нерухомої культурної спадщини, оцінювачів об'єктів нерухомої культурної спадщини.

4. Запропоновані напрямки вдосконалення публічного управління охороною культурної спадщини включають в себе: необхідність опрацювання на державному рівні системи заходів, реалізація яких дозволить зробити збереження об'єктів спадщини вигідною справою для власників, орендарів та інвесторів (особливий податковий режим, бюджетні субсидії для компенсації частини витрат на реставрацію об'єктів тощо); акцентування уваги на тому, що суттєву роль мають відігравати інститути громадянського суспільства, у тому числі шляхом здійснення громадського контролю за діяльністю органів публічної влади у цій сфері; діяльність зі збереження культурної спадщини має бути нерозривно пов'язана з політикою економічного і соціально-економічного й просторового розвитку українських міст, має ґрунтуватися на ефективній моделі державно-приватного партнерства, у співпраці всіх стейкхолдерів з максимальним застосуванням юридичних норм прямої дії з метою протидії корупційним ризикам.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що публічне управління охороною культурної спадщини в Україні потребує подальшого вдосконалення та розвитку. Для цього необхідно внести зміни до законодавства, забезпечити належну фінансову та кадрову підтримку, впроваджувати новітні технології та методики управління культурною спадщиною, а також залучати громадськість до участі в збереженні та розвитку культурної спадщини. Такий комплексний підхід дозволить забезпечити належний рівень захисту та збереження культурної спадщини в Україні та зробити його доступнішим для майбутніх поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз проблем у законодавчому регулюванні збереження та управління культурною та природною спадщиною в Україні. ГО «Агентство з розвитку приватної ініціативи», 2019 р.. URL : https://taif.org.ua/wpcontent/uploads/2019/02/Heritage_Legislation_Analyses.pdf (дата звернення: 18.03.2023).
2. Архипова Є. О., Клевчук О. О. Державне регулювання у сфері охорони культурної спадщини України : наукова публікація : Інвестиції: практика та досвід, № 13-14, 2021 р., С. 51-57. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/50001/1/State_regulation.pdf (дата звернення: 18.03.2023).
3. Бінько І. Публічне управління і публічне адміністрування: Співвідношення понять : наукова публікація : Вісник АПСВТ, № 3-4, 2020 р., С. 42-46. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Visnyk_3-4_2020-41-47.pdf (дата звернення: 18.03.2023).
4. Болбас О. М. Культурна спадщина як охоронна державно-управлінська категорія: Механізми формування страхового фонду : наукова публікація : Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління, Том 31 (70), № 2, 2020 р., С. 50-52. URL : https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/10.pdf (дата звернення: 18.03.2023).
5. Віннікова О. О. Формування державної політики у сфері культурної спадщини: зарубіжний досвід та українська практика : наукова публікація : Право та держава: теорія та практика, 2017 р., С. 101-105.
6. Валецький О. Л. Актуальність розвитку державно-приватного партнерства у сфері культурної політики : наукова публікація : Національний інститут стратегічних досліджень, 2014 р.. URL : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniyrozvitok/aktualnist-rozvitku-derzhavno-privatnogo-partnerstva-u-sferi> (дата звернення: 18.03.2023).
7. Губський Ю.П. Культурна спадщина України в контексті публічного

управління: досвід та проблеми : наукова публікація : Науковий вісник Інституту державного управління та місцевого самоврядування Національної академії державного управління при Президентові України, № 2, 2016 р., С. 118-125.

8. Департамент охорони культурної спадщини : Офіційний портал Києва : 2022 р.. URL: https://kyivcity.gov.ua/kyiv_ta_miska_vlada/struktura_150/ (дата звернення: 18.03.2023).

9. Державний реєстр нерухомих пам'яток України : Офіційний портал Міністерства культури та інформаційної політики України : 2022 р.. URL : <https://mkip.gov.ua/content/derzhavniy-reestr-neruhomih-pamyatok-ukraini.html> (дата звернення: 18.03.2023).

10. Діденко В. А. Публічне управління в системі державного управління наукова публікація : Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ, 2016 р., С. 97-104.

11. Інституційні та правові проблеми збереження культурної спадщини : Національний інститут стратегічних досліджень : 2019 р. URL : <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/instituciyni-ta-pravovi-problemi-zberezhennya-kulturnoi> (дата звернення: 18.03.2023).

12. Ковальчук І.Ю. Організація публічного управління культурною спадщиною в Україні: актуальні проблеми : наукова публікація : Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Політичні науки, № 36, 2018 р., С. 129-135.

13. Концепція державної політики реформування сфери охорони нерухокої культурної спадщини : Офіційний портал Міністерства культури України : 2018 р.. URL : http://mincult.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245358162 (дата звернення: 18.03.2023).

14. Кравчук Ю.В. Державне управління охороною культурної спадщини в Україні: проблеми та перспективи : наукова публікація : Вісник Дніпровського університету, 2019 р., С. 18-22.

15. Кривенкова Р. Ю., Затилюк Ю. Проблеми управління охороною

об'єктів культурної спадщини в Україні : наукова публікація : Становлення публічного адміністрування в Україні : матеріали ІХ Всеукр. міжвуз. конф. студентів та молодих учених, 2018 р., С. 91-94. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/23559> (дата звернення: 18.03.2023).

16. Культурна спадщина України. URL: <https://vue.gov.ua> (дата звернення: 18.03.2023).

17. Liliia V. Honiukova, Vitaliy I. Dokash, Volodymyr V. Perzhun, Nadiia O. Chyrkova. Educational Imperatives of the Administrative Culture in Ukraine: An Empirical Approach. International Journal of Innovation, Creativity and Change, Volume 12, Issue 10, 2020, P. 54–66.

18. Мазур Т. В. Охорона культурної спадщини в Україні: історико- й теоретико-правове дослідження : дисертація : Національна академія внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України, м. Київ, 2021 р., 423 с. URL : http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/18317/1/dysert_mazur.pdf (дата звернення: 18.03.2023).

19. Матеріали до Державного реєстру національного культурного надбання : Веб-портал Національної бібліотеки імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/node/610> (дата звернення: 18.03.2023).

20. Мельник І. В. Механізми формування державної культурної політики: Зарубіжний досвід : наукова публікація : Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування, Том 33 (72), № 2, 2022 р., С. 65-68. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/2_2022/11.pdf.

21. Менська О. А. Державна політика у сфері охорони об'єктів культурної спадщини: Політико-правовий аспект : наукова публікація : Державне управління, № 1 (71), 2021 р., С. 57-61. URL : http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2021/11.pdf (дата звернення: 18.03.2023).

22. Міська цільова програма «Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва на 2019-2021 роки» : Офіційний портал Київської міської ради. URL : <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/463-6514.pdf> (дата звернення:

18.03.2023).

23. Охорона та збереження культурної спадщини м. Києва : Офіційний портал Київської міської ради : 2022 р.. URL: <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/> (дата звернення: 18.03.2023).

24. Пержун В. Дослідження управлінської культури: Історія та перспективи в умовах переходу до публічного управління в Україні : наукова публікація : Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис, Чис. 23, 2020 р., С. 143-148. URL: <http://litopys.volyn.ua/index.php/litopys/article/view/209/161> (дата звернення: 18.03.2023).

25. Про охорону культури : Закон України : Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 24, ст. 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 18.03.2023).

26. Про охорону культурної спадщини : Закон України : Відомості Верховної Ради (ВВР), 2021, № 1654-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text> (дата звернення: 18.03.2023).

27. Сухенко С. В. Державне управління у сфері охорони культурної спадщини в Україні: Теоретичне осмислення : наукова публікація : Інвестиції: практика та досвід, № 10, 2018 р., С. 113-115. URL : http://www.investplan.com.ua/pdf/10_2018/24.pdf (дата звернення: 18.03.2023).

28. Сухенко С. В. Правове забезпечення державного управління у сфері охорони культурної спадщини: Сучасний стан та перспективи розвитку : наукова публікація : Державне управління: удосконалення та розвиток, № 9, 2018 р.. URL : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1309> (дата звернення: 18.03.2023).

29. Фонд державного майна України. URL: <https://www.spfu.gov.ua/ua/documents/2628.html> (дата звернення: 18.03.2023).

30. Шевченко Л.В. Публічне управління культурною спадщиною в Україні: стан та перспективи розвитку : наукова публікація : Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Серія: Культура України, Вип. 3, 2018 р., С. 109-113.

АНОТАЦІЯ

Гречаник Р.Ю. Публічне управління охороною культурної спадщини. Випускна кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньою програмою «Публічне управління та адміністрування». Державний торговельно-економічний університет, 2023.

У випускній кваліфікаційній роботі було досліджено сучасний стан та перспективи розвитку публічного управління охороною культурної спадщини в Україні. Для підвищення ефективності публічного управління охороною культурної спадщини в Україні запропоновано впровадження системного підходу до управління, забезпечення координації дій між різними державними органами, утворення єдиного реєстру культурної спадщини та впровадження електронних систем управління.

Ключові слова: культурна спадщина, публічне управління, охорона культурної спадщини, публічна влада.

SUMMARY

Grechanyk R.Y. Public management of cultural heritage protection. Final qualifying work for obtaining Bachelor of specialty 281 "Public Management and Administration", educational program "Public."

The final qualification work examined the current state and prospects for the development of public management of cultural heritage protection in Ukraine. In order to increase the efficiency of public management of cultural heritage protection in Ukraine, it is proposed to introduce a systematic approach to management, ensure coordination of actions between various state bodies, create a single register of cultural heritage, and introduce electronic management systems.

Key words: cultural heritage, public administration, protection of cultural heritage, public authority.

Згода

Я, Гречаник Рустам Юрійович, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: “Публічне управління охороною культурної спадщини” несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Державного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

« 9 » 05 2023 року

Підпис

(Гречаник Р. Ю.)

Прізвище, ініціали

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Гречаник Рустам Юрійович, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Публічне управління охороною культурної спадщини» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«9» 05 2023 року

_____ (підпис)

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу
Гречаника Рустама Юрійовича
на тему «Публічне управління охороною культурної спадщини»,
виконану на здобуття ОС «Бакалавр»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
у Державному торговельно-економічному університеті

Подана на рецензування випускна кваліфікаційна робота Гречаника Рустама Юрійовича характеризується актуальністю та своєчасністю, оскільки присвячена питанням аналізу реалізації публічного управління охороною культурної спадщини.

Рецензована робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, а також списку використаних джерел. Наповнення параграфів відповідає назвам розділів. Матеріал у випускній кваліфікаційній роботі викладається послідовно та з дотриманням логіки. У першому розділі роботи проаналізовано механізми формування та реалізації публічного управління охороною культурної спадщини, а також розкрито основні засади публічної охорони культурної спадщини.

Другий розділ випускної кваліфікаційної роботи присвячено аналізу напрямів формування й реалізації публічного управління культурною спадщиною та обґрунтуванню напрямів його вдосконалення.

У цілому випускна кваліфікаційна робота Гречаника Рустама Юрійовича заслуговує позитивної оцінки та може бути рекомендованою до захисту.

**В. о. завідувача кафедри економічної теорії та конкурентної політики Державного торговельно-економічного університету,
доктор економічних наук, професор**

Юрій УМАНЦІВ